

POSUDEK VEDOUČÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE:

Příloha k protokolu o státní magisterské zkoušce.

DIPLOMANT: RAJNIŠOVÁ Natálie**Obor: Scénografie ALD****Vedoucí písemné diplomové práce: MgA. Lukáš Jiříčka**

Diplomová práce O pohledu do scénických krajín Natálie Rajnišové plaše krouží kolem divadla jako možného, ale spíše očekávaného těžiště, plaše, chvílemi nezaujatě a častěji s dlouhou obchůzkou plnou vedlejších cest a zastavení, jež se dlouho jeví jako vybídka k pouti do odlehlých končin, než jsou končiny performativní a divadelní. Právě cesta kolem divadla, která dá čtenáři příležitost jen tu a tam zahlédnout kontury této umělecké oblasti, možná ve výsledku vypovídá o divadle více než leckterý přímý text - studie, analýza, neboť Natálie Rajnišová se rozhodla věnovat oblastem s divadlem přímo souvisejícím, divadlo podmiňujícím či takovým, jež mají potenciál rozšiřovat výrazně pole uvažování o této umělecké formě. Rajnišová tedy coby autorka textu k divadlu lehce přikročí, a jen decentně jeho esence vmíchá do složité textury své diplomové práce, ale jen v podobě jedné z přísad a nikoliv ten hlavní grunt. Jindy se ho zalekne a raději píše o něčem jiném, aby se však k divadlu po dlouhé tematické pouti jinými terény, cestami a s rozdílnými proměnami klimatu a počasí dostala blíže a nahlédla jej v nečekaných souvislostech a hlavně – z nečekaných pozic. Ale konkrétněji. Divadlo zde není pro autorku diplomové práce samozřejmostí ve smyslu dominance tématu, respektive – nenaplnuje text cele a za tento krok je třeba ji ocenit. Protože i skrze kontakt s dalšími médii, myšlenkovými okruhy, teoretickými přístupy či skrze mezní osobní zážitky, ale i jiné než přímo umělecké inspirace, může divadelní umění sytit se a růst.

Jakožto bytostně eklektické médium, které lze uvádět v jakýchkoliv podmínkách, a to i při minimu vstupních zdrojů a komponentů, je divadelní umění dynamické a dokáže spontánně reagovat na všechny okolní podněty anebo je naopak výrazně ovlivňovat a modelovat. Rajnišová nabízí pozici, která je přímo ovlivněná vlastní scénickou zkušeností i výzkumem témat, které inspirovaly její projekt *Pustý ostrov chrání 15000 obyvatel*, jež vytvořila společně se Zuzanou Scerankovou. Tato zkušenost tematizace osamocených lokalit, které mají své specifické zákonitosti i své mikroklima, svůj biotop, své endemity radikalizovala její uvažování. Pro své psaní se například inspiruje jak biologem Jiřím Sádlem, tak filosofem Bruno Latourem, teoretiky vizuální kultury Johnem Bergerem nebo Kateřinou Svatoňovou a umělci typu Olafura Eliassona nebo Johna Cage a Oskara Hansena. Jedná se o text nadmíru poučený, který

dokáže z teorie i umělecké praxe vytěžit nejenom argumenty dokládající a podporující vlastní teze i směr uvažování Rajnišové, ale hlavně které splétají silnou diskursivní síť, jež ukazuje schopnost číst a čtené kreativně rozvíjet, což možná zní banálně, ale není to zdaleka samozřejmostí.

Diplomová práce se tak soustředí na několik základních oblastí – na fenomén pohledu, který konstituuje a generuje vůbec divácký zážitek i samu totožnost divadla i performativního aktu (lhostejno, zda se jedná o sledování mořských vln, erozi půdy nebo představení či koncert) a hlavně vývoj pohledu jako kulturního a kulturou, tedy nejenom fyziologií, determinovaného a ovlivněného smyslu. S tím se pojí v diplomové práci analyzovaný proces proměn kódů zobrazení, kodifikovaných systémů reprezentace i způsobů nakládání s obrazem jako takovým, který vyústil v kulturu tzv. odpoutaných obrazů. Ovšem pohled není aktivním smyslem spojeným pouze s percepcí a recepcí kulturních znaků, ale našim okolím vůbec. Proto nás Rajnišová vede až k hlubšímu vnímání krajiny v široce pojímaném smyslu, k tomu, jak se měnil a mění náš přístup k tomuto prostoru, který je okolím lidí... vnímání krajiny v době antropocénu, krajiny, jež je komponována z mnoha proměnlivých elementů a procesů. Krajiny, která je ve výsledku divadlem par excellence, což je figura či metafora, jejíž komparativní potenciál je zde nabídnut k dalšímu zkoumání. Jistě má smysl vnímat i divadlo jako svého druhu uzavřený ostrov se svým charakteristickým počasím, svou materiální i vysoce těkavou ve smyslu dynamiky stopou, obsazením živými tvory, kteří jednají. Fakt, že jednají, však nepodmiňuje pouhé setkání, ale celý environment, tedy prostředí, v němž se nalézají, v němž není centrální bod, těžiště, struktura, ale naopak síť vztahů, které se stále mění a přizpůsobují všemu (změna světla, pohyb objektů, program, barva pozadí), tak jako se člověk přizpůsobuje svému prostředí a prostředí přizpůsobuje sobě.

Ona metafora či analogie hledající vztah mezi přírodou a lidským výtvořem, jímž jsou veškeré obrazy, divadelní dynamické obrazy, procesuální otevřená forma je zde mocným vyústěním, které ukazuje svůj potenciál měnit náš zavedený pohled na umění jako takové. Rajnišová ukazuje, nakolik je lidský pohled nejenom výrazem i dokladem bytí jedince či kolektivu v určitém prostředí, v krajině, ale nakolik je ovlivněn i dobovými diskurzemi, které i překládají zkušenost s přírodou, divočinou, počasím, klimatem do umělecké praxe, jak ji formují a etablojí. Považuji tuto diplomovou práci za fundovaný text s bohatým teoretickým, historickým i uměleckým aparátem, jehož role je zde o to co cennější, oč je zaujetí pro téma Natálie Rajnišové osobnější a podložené zkušeností z cest, snímání krajiny, inscenování ostrova... kvalita především!

Písemnou diplomovou práci k obhajobě doporučuji.

Datum: 16.9. 2019

.....
p o d p i s